

Аналітичний департамент Національного рейтингового агентства «Рюрік» проаналізував статистичну інформацію ринку основних небанківських фінансових послуг України за I півріччя 2012 року. Проведений аналіз дозволив зробити нижченаведені висновки.

Протягом I півріччя 2012 року спостерігалось незначне збільшення кількості учасників ринку небанківських фінансових послуг, зокрема це стосується фінансових, факторингових, лізингових компаній та ломбардів. Однак при цьому відбулось скорочення кількості діючих страхових компаній.

Станом на 01.07.2012 р. всього було зареєстровано 443 страхових компанії (СК), з яких: 63 – СК зі страхування життя (СК «life») (65 установ станом на 01.07.2011 р.), 380 – СК, що здійснюють види страхування інші, ніж страхування життя (СК «non-life») (381 установа станом на 01.07.2011 р.).

Протягом I півріччя 2012 року відбулось несуттєве зростання розміру сукупних активів страхових компаній – на 1,11 млн. грн. (+2,3%) до 49 234,3 млн. грн.

За результатами I півріччя 2012 року обсяг надходжень валових страхових премій у порівнянні з аналогічним періодом 2011 року зменшився на 1 460,1 млн. грн. (13,22%), а обсяг чистих страхових премій збільшився на 1 365,5 млн. грн. (17,94%). Водночас аналітичний департамент НРА «Рюрік» констатує збільшення обсягів валових страхових виплат на 4,8%, а чистих страхових виплат – на 2,7%. Це, відповідно, призвело до збільшення показника рівня валових виплат за всіма видами страхування до 27,1% за результатами I півріччя 2012 року.

Разом з тим, за результатами 2011 року концентрація ринку страхування залишається досить високою: на 10 найбільших страховиків типу «Life» припадає 89,2% зібраних валових страхових премій (за результатами 2011 року – 87,1%), а на 20 найбільших страховиків типу «Non-life» – 54,9% (за результатами 2011 року – 53,6%).

На думку аналітиків НРА «Рюрік», серед 442 СК, які мають ліцензію Нацфінпослуг, активну діяльність на ринку класичного страхування здійснюють близько 50 компаній, а решта або займаються специфічним

схемним страхуванням, спрямованим на оптимізацію оподаткування пов'язаних компаній, або взагалі майже призупинили діяльність на ринку страхування України. НРА «Рюрік» зазначає про високу кредитоспроможність та надійність таких страхових компаній України як: ПАТ СК «ЛЕММА»¹ (станом на 22.11.2012 р. НРА «Рюрік» підтримує довгостроковий кредитний рейтинг на рівні uaA інвестиційної категорії), СТЗДВ «ГАРАНТІЯ»² (станом на 22.11.2012 р. НРА «Рюрік» підтримує довгостроковий кредитний рейтинг на рівні uaA- інвестиційної категорії), ТДВ «СК «ІНДІГО»³ (станом на 22.11.2012 р. НРА «Рюрік» підтримує довгостроковий кредитний рейтинг на рівні uaBBB+ інвестиційної категорії) ТДВ «СТ «МЕГАПОЛІС»⁴ (станом на 22.11.2012 р. НРА «Рюрік» підтримує довгостроковий кредитний рейтинг на рівні uaBBB інвестиційної категорії).

Ринок *кредитних спілок* протягом періоду I півріччя 2011 року – I півріччя 2012 року характеризувався скороченням кількості учасників з 638 до 614 одиниць. Також спостерігалось зменшення кількості членів, які мають внески на депозитних рахунках спілок, з 49,8 тис. осіб до 44,3 тис. осіб та членів кредитних спілок, які мають діючі кредитні договори, з 269,7 тис. осіб до 263,0 тис. осіб. Натомість, відбулось збільшення балансової вартості активів кредитних спілок, зокрема кредитів, наданих їх членам, з 2 321,0 млн. грн. до 2 549,00 млн. грн.

Підводячи підсумки діяльності кредитних спілок, можна констатувати, що вони ще не остаточно подолали наслідки світової фінансової кризи, проте у 2012 році намітились певні позитивні тенденції до відновлення діяльності кредитних спілок до рівня докризових років.

НРА «Рюрік» зазначає, що серед фінансових компаній окремо можна виділити компанії з високим рівнем фінансової стійкості, довгострокові кредитні рейтинги яких підтримуються НРА «Рюрік» на рівні інвестиційної категорії. Так, довгострокові кредитні

¹ Персональна сторінка ПАТ «СК «ЛЕММА» на сайті НРА «Рюрік»: <http://rurik.com.ua/credit-ratings/lemma>

² Персональна сторінка СТЗДВ «ГАРАНТІЯ» на сайті НРА «Рюрік»: <http://rurik.com.ua/credit-ratings/garan>

³ Персональна сторінка ТДВ «СК «ІНДІГО» на сайті НРА «Рюрік»: <http://rurik.com.ua/credit-ratings/indig>

⁴ Персональна сторінка ТДВ СТ «МЕГАПОЛІС» на сайті НРА «Рюрік»: <http://rurik.com.ua/credit-ratings/mepol>

рейтинги позичальників ТОВ «ФК «НАРОДНА ПОЗИКА»⁵ та ТОВ «ІНВЕСТКРЕДИТ»⁶ станом на 22.11.2012 р. підтримуються на рівні uaBBB.

Ринок послуг *факторингу* за результатами I півріччя 2012 року порівняно з I півріччям 2011 року показав зростання в 2,48 рази операцій факторингу у вартісному вираженні, в той час як кількість укладених угод зросла в 1,93 рази. Протягом останнього року спостерігається тенденція до збільшення обсягів надання факторингових операцій саме фінансовими компаніями. На думку НРА «Рюрік», це зумовлено тим, що, на відміну від фінансових компаній, банки мають формувати під операції факторингу резерви, що знижують привабливість цього інструменту для банків. Також банки втратили велику кількість коштів в період фінансової кризи через масові невідплати за факторингом, який, на відміну від кредитування, є беззаставною послугою.

НРА «Рюрік» зазначає, що один з лідерів ринку факторингу – ТОВ «Факторинг Фінанс»⁷, станом на 22.11.2012 р. має довгостроковий кредитний рейтинг боргового інструменту (облігаційного випуску серії А) на рівні uaBBB+ інвестиційної категорії. Це свідчить про його достатню кредитоспроможність порівняно з іншими українськими позичальниками.

Продовжує зростати ринок послуг *ломбардів*, сукупний розмір активів яких за підсумками I півріччя 2012 року склав у вартісному вираженні 1 435,1 млн. грн. Протягом аналізованого періоду продовжилась тенденція до зростання середнього розміру наданого ломбардного кредиту, який дорівнював 814,8 грн. В цілому, фінансування діяльності ломбардів за рахунок власного капіталу (фінансова автономність) зменшилось із 70,0% на початок року до 64,0% на кінець I півріччя 2012 року, проте, на думку НРА «Рюрік», залишається на високому рівні.

Звітний період характеризувався поживавленням ринку *фінансового лізингу*. Так, за підсумками I півріччя

2012 року аналітичний департамент НРА «Рюрік» констатує збільшення обсягів лізингових операцій порівняно як з 2010 роком, так і з 2011 роком. Вартість договорів фінансового лізингу, укладених протягом I півріччя 2012 року, збільшилась в 2,36 рази у порівнянні з аналогічним періодом 2011 року і становила 9 519,0 млн. грн. За підсумками I півріччя 2012 року найбільшими споживачами лізингових послуг є: транспортна галузь (вартість договорів станом на 01.07.2012 р. – 44,2% вартості діючих договорів), сфера послуг (10,7%), сільське господарство (9,9%) та будівництво (3,4%).

Ринок *недержавного пенсійного забезпечення* характеризувався суттєвим зменшенням кількості укладених пенсійних контрактів. Загальний же обсяг активів, сформованих пенсійними фондами, станом на 01.07.2012 р. становив 1 520,5 млн. грн., що на 9,6% більше, ніж за підсумками 2011 року, а основні показники НПФ протягом останніх років показують стабільну позитивну динаміку. З огляду на це, система НПЗ має потенціал для подальшого розвитку пенсійного забезпечення населення України. Метою інвестування пенсійних активів є, насамперед, збереження пенсійних заощаджень громадян. Тому стратегія інвестування недержавних пенсійних фондів є більш консервативною, ніж у інших фінансових установ. Поки що суттєвим фактором, що стримує зростання інвестиційного доходу НПФ, є незначний обсяг залучених пенсійних внесків для забезпечення можливості здійснення диверсифікації пенсійних активів у дохідні фінансові інструменти.

Аналітичний департамент НРА «Рюрік» на регулярній основі відслідковує та аналізує поточний стан та тенденції розвитку ринку небанківських фінансових послуг України, що знаходить своє відображення у відповідних щоквартальних оглядах.

Підготовлено аналітичним департаментом НРА «Рюрік» на основі офіційних даних Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (режим доступу: www.dfp.gov.ua).

Повна версія аналітичного огляду ринку небанківських фінансових послуг України розміщена у вільному доступі на офіційному сайті Агентства (www.rurik.com.ua).

Відповідальний за випуск:

Директор з розвитку НРА «Рюрік»,
к.е.н., Долінський Леонід Борисович, тел. (044) 383-04-76;

Відповідальний аналітик:

Ковальчук Олександр Сергійович, тел. (044) 484-00-53 (вн. 109).

⁵ Персональна сторінка ТОВ «ФК «НАРОДНА ПОЗИКА» на сайті НРА «Рюрік»: <http://rurik.com.ua/credit-ratings/nacre>

⁶ Персональна сторінка ТОВ «ІНВЕСТКРЕДИТ» на сайті НРА «Рюрік»: <http://rurik.com.ua/credit-ratings/incre>

⁷ Персональна сторінка ТОВ «Факторинг Фінанс» на сайті НРА «Рюрік»: <http://rurik.com.ua/credit-ratings/fafin>